

ΕΤΟΣ Β'.

Ἀθῆναι, τῇ 15 Δεκεμβρίου 1899.

ΑΡΙΘ. 21—22.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ

Η ΒΗΘΛΕΕΜ

(Μετάφρασις Ἑμμ. Ροῦδου).

Ἡ Βηθλεέμ, ὅπερ σημαίνει ἐβραϊστὶ οἶκος τοῦ ἄρτου, ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Ἀβραάμ, ὠνομάσθη δὲ βραδυτέρον καὶ Ἐφράτα (πολύκαρπος) ἀπὸ τῆς συζύγου τοῦ Καλέβ, ἵνα διακρίνηται ἀπὸ ἄλλης τινὸς ἐν τῇ φυλῇ Ζαβουλὼν ὁμωνύμου πόλεως. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀνηκούσῃ τῇ φυλῇ Ἰούδα, ἐγεννήθη καὶ ἔνεμε παῖς ὢν τὰ ποίμνια ὁ Δαυὶδ· διὸ ἡ Βηθλεέμ ὀνομάζεται ἐνίοτε καὶ πόλις τοῦ Δαυὶδ. Ἀβισσάν, ὁ ἔβδομος τοῦ Ἰσραὴλ κριτῆς, ὁ Ἑλιμελέχ, Ἀβέδ, Ἰεσσὲ καὶ Βοὺζ ἐγεννήθησαν ὡς καὶ ὁ Δαυὶδ ἐν Βηθλεέμ· ὁ δὲ Ἄγ. Ματθίας ἠτύχησε νὰ γεννηθῇ καὶ οὗτος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἐν ἣ εἶδε τὸ φῶς ὁ Μεσσίας.

Οἱ πρῶτοι πιστοὶ εἶχον ἀνεγείρει μικρὸν ἐπὶ τῆς φάτνης τοῦ Σωτῆρος βωμόν, ὃν κατεδάφισας ὁ Ἀδριανὸς ἀντεκατέστησε δι' ἀγάλματος τοῦ Ἀδωνιδος, ἀλλ' ἡ Ἑλένη κρημνίσασα τὸ εἶδωλον ἤγειρε ἐκεῖ νάον, ὃν ἐκαλλώπισαν κατὰ καιροῦς οἱ μετὰ ταῦτα χριστιανοὶ ἡγεμόνες. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ, ὅτι ὁ Ἄγ. Ἱερώνυμος ἀπεσύρθη εἰς Βηθλεέμ. Ἡ πόλις αὕτη κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν σταυροφόρων ὑπέπεσε καὶ πάλιν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ἀπίστων, ἀλλ' ἐξηκολούθησεν οὕσα ἀντικείμενον σεβασμοῦ τοῖς προσκυνηταῖς, φρουρουμένη ἀπὸ ἐπτὰ ἡδὴ αἰώνων ὑπὸ ἀγίων μοναχῶν, ἀφοσιουμένων εἰς διηνεκὲς ἐν αὐτῇ μαρτύριον. Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὴν καθ' ἡμᾶς Βηθλεέμ, τὸ ἔδαφος αὐτῆς, τὰ προϊόντα καὶ τοὺς κατοίκους δύναται νὰ συμβουλευθῇ τὸν Κ. Βολνέην· ἐγὼ δὲ περιορίζομαι παρατηρῶν ὅτι ἡ κοιλὰς αὕτη δέν μοι ἐφάνη τόσῳ γόνιμος, ὡς περιγράφουσιν οἱ περιηγηταί. Ἀλλὰ ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν οἱ εὐφρότεροι ἄγροὶ ἐκχεροῦνται ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν.

Τῇ ἐπιούσῃ ἅμα τῇ αὐγῇ ἡρξάμην ἐπιθεωρῶν τὰ ἐν Βηθλεέμ μνημεῖα, ἅτινα εἰσι τόσῳ ἐπίσημα, ὥστε κρίνω εὐλογον νὰ εἴπω ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῶν, εἰ καὶ περιεγράψαν ἤδη πολλάκις.

Ἡ ἐν Βηθλεέμ Μονὴ συγκοινωνεῖ τῇ ἐκκλησίᾳ δι' αὐλῆς περιπεφραγμένης δι' ὑψηλῶν τοίχων, ἣν διαβάντες εἰσέλθομεν εἰς τὸν νάον διὰ πλαγίας τινὸς θυρίδος. Ὁ νὰὸς οὗτος εἶναι ἀναντιβόρῃτως ἀρχαιότατος· καίπερ δὲ καταστραφεὶς καὶ ἀνασκευασθεὶς πολλάκις, διατηρεῖ ὅμως πολλὰ ἱχνη τῆς ἐλληνικῆς

καταγωγῆς. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶναι σταυροειδές, ὁ δὲ μακρὸς πρόναος ἡ, ἂν θέλῃ τις, ὁ ποῦς τοῦ σταυροῦ, κοσμεῖται διὰ τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ κορινθιακῶν κιόνων, σχηματιζόντων τέσσαρας κιονοστοχίας. Οἱ κίονες οὗτοι ἔχουσι διάμετρον δύο ποδῶν καὶ ἑξ δακτύλων παρὰ τὴν βάσιν, ὕψος δὲ δεκαοκτὼ ποδῶν, συμπεριλαμβανομένων τοῦ ὑποβάθρου καὶ κιονοκράνου. Στερουμένου δὲ ἤδη θόλου τοῦ προνάου τούτου οἱ κίονες ὑποστηρίζουσι ξυλίνην τινὰ κορωνίδα, ἀναπληροῦσαν τὸ ἐπιστύλιον καὶ ὀλόκληρον τὸν θριγκόν. Περίτρητος δὲ ὁροφὴ ὑφύεται θολοειδῶς ὑπεράνω τῶν τοίχων, ὡς εἰ ἔμελλε νὰ ὑποστηρίξῃ στέγην καταπεσοῦσαν ἢ μᾶλλον μηδέπω τελειωθείσαν· ἡπατήθησαν δὲ οἱ ἰσχυρισθέντες ὅτι ἡ ὁροφὴ αὕτη εἶναι κεδρίνη. Ἡ ἐκκλησία λαμβάνει τὸ φῶς ἀπὸ μεγάλων παραθύρων, οἱ δὲ τοῖχοι ἐκοσμοῦντο ποτε μωσαϊκοῖς καὶ ῥητοῖς τοῦ Εὐαγγελίου, γεγραμμένοις δι' ἐλληνικῶν καὶ λατινικῶν χαρακτήρων, ὧν ὀλίγα μένουσιν ἔχνη· ἀλλὰ τὰς πλείστας τῶν ἐπιγραφῶν τούτων διετήρησεν ἡμῖν ὁ Κερέςμιος, ὃν μέμφεται πικρῶς ὁ Ἀβδᾶς Μαρίτης ὡς ἀπατηθέντα περὶ χρονολογίαν τινὰ, μὴ ἀναλογισάμενος, φαίνεται, ὅτι καὶ ὁ σοφώτατος τῶν ἀνθρώπων δύναται ν' ἀπατηθῇ, ὁ δὲ ἀγροίκως καὶ ἀνεπεικῶς ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ μεμψόμενος ἐπιδεικνύει οἷσιν μᾶλλον ἢ σοφίαν.

Τὰ μωσαϊκὰ ταῦτα καθὼς καὶ τινες ξύλινοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰκόνες εἰσὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαι τῇ ἱστορίᾳ τῶν τεχνῶν· παριστῶσι δὲ αἱ πλείσται ὁμοιώματα ἀγίων κατὰ μέτωπον, ὄρθια, ἀκαμπῆ, ἄνευ σκιᾶς ἢ ζωηρότητος, οὐχ' ἥττον ὅμως μεγαλοπρεπῆ καὶ σοβαρά. Περιεργαζόμενος τὰς εἰκόνας ταύτας ἀνεμνησκόμην τοῦ σεβασμοῦ Κ. Δαγινκούρτου, ἐκπονοῦντος τότε ἐν Ῥώμῃ τὴν κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς.

Ὁ πρόναος, ὃν ἀνωτέρω περιέγραφα, ἀνήκει τοῖς χριστιανοῖς Ἀρμενίοις, χωρίζεται δὲ διὰ τοίχου ἀπὸ τῶν τριῶν ἄλλων τοῦ σταυροῦ βραχιόνων, ὥστε ἡ ἐκκλησία στερεῖται ἤδη ἐνότητος. Ὑπερβὰς τὸν τοῖχον τοῦτον εὐρίσκεται τις ἀπέναντι τοῦ χοροῦ, ὑψομένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων, ἐν ᾧ βλέπει θυσιαστήριον καθιερωμένον τοῖς Μάγοις καὶ κάτωθεν αὐτοῦ μαρμάρινον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀστέρρα, ὅστις κατὰ τὴν παράδοσιν κεῖται ἀκριβῶς ὑποκάτω τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ σημείου, ἐνθα ἐστάθη ὁδηγῆσας τοὺς τρεῖς μάγους θαυματοργὸς ἀστήρ. Ὁ δὲ τόπος, ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ, κεῖται ἀκριβῶς ὑποκάτω τοῦ μαρμαρίνου τούτου ἀστέρος ἐν τῇ ὑπογείῳ ἐκκλησίᾳ τῆς Φάτνης, περὶ ἧς ὁσονόπω ὁ λόγος. Τὸ θυσιαστήριον τοῦτο τῶν μάγων ἀνήκει τοῖς Ἑλλησι καθὼς

καὶ οἱ λοιποὶ δύο πρόναοι, οἵτινες ὁμῶς εἰσὶ κενοὶ καὶ ἄνευ βωμῶν.

Ἐκατέρωθεν τοῦ χοροῦ ὑπάρχουσι δύο κοχλιοειδεῖς κλίμακες ἐκ δεκατεσσάρων ἐκάστη βαθμίδων, δι' ὧν καταβαίνει τις εἰς τὴν ὑπόγειον ἐκκλησίαν, κειμένην, ὡς ἤδη εἶπον, ὑποκάτω τοῦ χοροῦ καὶ οὖσαν ὁ ἀείσεπτος τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, εἰς ὃν πρὶν καταβῶ μοι ἐνεχείρησεν ὁ Ἡγούμενος λαμπάδα, ἀπευθύνων καὶ σύντομόν τινα παραίνεσιν. Τὸ σχῆμα τοῦ ἁγίου τούτου σπηλαίου δὲν εἶναι κανονικόν· καθότι διαλαμβάνει ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ τὸν τε σταῦλον καὶ τὴν φάτνην· ἔχει δὲ τριακονταεπτὰ καὶ ἡμίσεως ποδῶν μῆκος, ἑνδεκα καὶ τριῶν δακτύλων πλάτος καὶ ἑννέα ὕψος· αἱ δὲ πλευραὶ τοῦ βράχου, ἐν ᾧ εἶναι λελατομημένον, εἰσὶν ὡς καὶ τὸ ἔδαφος αὐτοῦ κεκαλυμμένα πολυτίμῳ μαρμάρῳ. Οἱ καλλωπισμοὶ οὗτοι ἐγένοντο, λέγουσιν, ὑπὸ τῆς Ἀγ. Ἐλένης. Ἡ ὑπόγειος αὕτη ἐκκλησία, οὐδαμῶθεν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας δεχομένη, φωτίζεται ὑπὸ τριάκοντα δύο λυχνιῶν, δωσθηισῶν ὑπὸ διαφόρων χριστιανῶν ἡγεμόνων. Πρὸς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου κεῖται πρὸς ἀνατολὰς ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἔτεκεν ἡ Παρθένος τὸν Αὐτρωτὴν τῶν ἀνθρώπων, σημεύμενος διὰ λευκῆς μαρμαρίνης πλακός, πεποικιλμένης ἰάσπιδι καὶ κυκλουμένης δι' ἀργυρᾶς ἀκτινοειδοῦς στεφάνης, περὶ ἣν ἀναγινώσκει τις τὰς ἀκολουθίους λέξεις.

HIC DE VIRGINE MARIA JESUS CHRISTUS NATUS EST.

Μαρμαρίνη τράπεζα, χρησιμεύουσα ὡς θυσιαστήριον προσερείδεται τῷ βράχῳ, ὑψομένη ὑπεράνω τοῦ τόπου, ἔνθα εἶδε τὸ φῶς ὁ Μεσσίας, καὶ φωτιζομένη ὑπὸ τριῶν λυχνιῶν, ὧν ἡ καλλίστη ἐπέμφθη ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ II'.

Ἐπτά βήματα πορρωτέρω πρὸς νότον, ὑπερβάς τὴν εἴσοδον μιᾶς τῶν εἰς τὴν ἄνω ἐκκλησίαν ἀγούσων κλιμάκων, εὐρίσκει τις τὴν φάτνην, εἰς ἣν, κειμένην χαμηλότερα, καταβαίνει διὰ δύο βαθμίδων. Τμήμα μαρμαρίου, ὑψοῦμενον ἕνα πόδα ὑπεράνω τοῦ ἔδαφους καὶ λελαξευμένον ἐν σχήματι λίχνου ἐμφαίνει τὸν τόπον, ἔνθα κατετέθη ἐπὶ ἀχύρων ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν.

«Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν νοῖκου καὶ πατριᾶς Δαυὶδ.

»Ἀπογράψασθαι σὺν Μαριάμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί, οὖση ἐγκύῳ.

»Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.

»Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον καὶ ἔσπαργάνωσεν αὐτόν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ· διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.»

Δύο βήματα πορρωτέρω ὑφύσται θυσιαστήριον ἐπὶ τοῦ τόπου, ἔνθα ἐκάθητο ἡ Μαριάμ, ὅτε προσέφερε τὸ τέκνον τοῖς προσκυνούσι μάγοις.

»Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ

»μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱερσόλυμα, λέγοντες.

»Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; »εἶδομεν γὰρ τὸν ἀστέρα αὐτοῦ ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ »ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.....

»Καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἣν τὸ παιδίον.

»Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

»Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα χρυσόν, καὶ λίθον, καὶ σμύρναν.»

Οὐδὲν ὑπάρχει χαριέστερον ἢ σεπτότερον τῆς ὑπογείου ταύτης ἐκκλησίας, κεκοσμημένης δι' ἰταλικῶν καὶ ἰσπανικῶν εἰκόνων, ἐν αἷς παριστῶνται τὰ ἐν τοῖς τόποις τούτοις μυστήρια. Ἐκεῖ βλέπει τις ἐξεικονισμένας Παρθένους καὶ Βρέφη κατὰ μίμησιν τοῦ Ῥαφάηλου, Εὐαγγελισμοὺς, Μάγων προσκυνήσεις, τὴν Ἐλευσιν τῶν Ποιμένων καὶ πάντα τὰ καταπληκτικά, συνάμα δὲ καὶ ἀφελῇ τοῦ Χριστιανισμοῦ θαυματουργήματα. Τὰ συνήθη τῆς φάτνης περικαλύμματά εἰσιν ἐκ κυανοῦ μεταξίνου ὑφάσματος πεποικιλμένου ἀργύρῳ.

Ὁ λίθονος καίει ἀκαταπαύστως πρὸ τῆς κοιτίδος τοῦ Σωτῆρος· ἤκουσα δὲ καὶ ὀργάνου, κρούστος ἐντέχνως τὰς γλυκυτέρας καὶ κατανυκτικώτερας ἰταλικὰς μελωδίας. Ἡ ἁρμονία αὕτη γοητεύει τὸν χριστιανὸν Ἀραβὰ, ὅστις καταλίπων τὰς νεμομένας καμῆλους, προσέρχεται ὡς οἱ πάλαι ἐν Βηθλεὲμ ποιμένες, ἵνα γονυπετήσῃ ἐμπροσθεν τῆς φάτνης τοῦ Σωτῆρος. Ἐγὼ δὲ αὐτὸς εἶδον τὸν κάτοικον τοῦτον τῆς ἐρήμου μεταλαμβάνοντα τῶν μυστηρίων παρὰ τῷ θυσιαστηρίῳ τῶν Μάγων μετ' εὐσεβείας καὶ κατανύξεως, ἀγνώστων τοῖς ἐν τῇ Δύσει χριστιανοῖς. Οὐδεὶς ἐν τῇ οἰκουμένη τόπος, λέγει ὁ Πάτερ Νερέ, καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον εὐσεβέστερον.... «Οἱ πανταχόθεν συρρέοντες προσκυνεταί. αἱ δημόσιαι εὐχαί, αἱ μετάνοιαι.... καὶ αὐτὰ »δὲ τὰ ὑπὸ πάντων τῶν χριστιανῶν βασιλέων πεμπόμενα πολυτελῆ δῶρα.... προσενοῦσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐντύπωσιν, ἣν δὲν δύναται τις διὰ λόγων νὰ ἐκφράσῃ.»

Παρατηρητέον προσέτι ὅτι ἡ ἀντίθεσις καθιστᾷ ἔτι μείζω τὴν ἐκ τοῦ ἁγίου τούτου σπηλαίου ἐντύπωσιν· καθότι ἐξερχόμενός τις τῆς ὑπογείου ταύτης ἐκκλησίας, ἐν ἣ εὖρε τὴν πολυτέλειαν, τὰς τέχνας καὶ τὴν θρησκείαν τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν συνηνωμένας, εὐρίσκεται αἶφνης ἐν ἀγρίᾳ ἐρήμῳ, ἐν μέσῳ καταβρέουσῶν καλυβῶν, οἰκουμένων ὑπὸ ἡμιγύμνων ἀγρίων καὶ ἀπίστων Μωαμεθανῶν. Ἡ ἀγρία αὕτη γῆ, ἐν ἣ τὸσαῦτα ἐτελέσθησαν θαυματουργήματα, μὴ τολμῶτα πλέον νὰ ἐκφράσῃ τὴν χαρὰν αὐτῆς κρύπτει ἐν τοῖς μυχοῖς τὰς ἀναμνήσεις τῆς πάλαι δόξης.

Ἀπὸ τοῦ σπηλαίου τῆς Γεννήσεως κατέβημεν εἰς τὸν ὑπόγειον ναῖσκον, ἔνθα ἐτάφησαν κατὰ τὴν

παράδοσιν οἱ ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου σφαγέντες ἄθωοι « Ἡ-
» ρώδης ἀποστείλας ἀνείλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς
» ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἑρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διε-
» τοῦς καὶ κατωτέρω. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥῆθὲν ὑπὸ
» τοῦ Ἱερεμίου τοῦ προφῆτου λέγοντος. « Φωνὴ ἐν
» Ῥαμᾷ ἤκούσθη καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς. »

Ἀπὸ τοῦ γαισκού τῶν ἁθῶν μετέβημεν εἰς τὸ
σπήλαιον τοῦ Ἀγ. Ἱερωνύμου, ἔνθα φαίνεται ὁ τά-
φος τοῦ πατρὸς τούτου τῆς ἐκκλησίας, ὁ τοῦ Ἀγ.
Εὐσεβίου καὶ τὰ μνήματα τῆς Ἀγ. Παυλίνης καὶ
Ἀγ. Εὐστοχίας.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς ἁγίοις τόποις εἰκό-
νων, τὰς ὁποίας οὐδεὶς ἄχρι τοῦδε περιέγραψε, παρε-
τήρησα τινάς, ἀναμνησκούσας τὰ ἀριστουργή-
ματα τοῦ θεοπνεύστου Μουρίλλου· παράδοξον δὲ
ἤθελεν εἶναι, ἂν ἀνευρίσκετο ἄγνωστόν τι τοῦ με-
γάλου τούτου ζωγράφου ἀριστοτέχνημα παρὰ τὴν
φάντην ἢ τὸν τάφον τοῦ Σωτῆρος.

Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Μοῆν ἐπῆλθον τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς ἀπὸ τοῦ δώματος αὐτῆς οἱ κύκλω ἄγροί. Ἡ
Βηθλεὲμ ἐπικάθηται μικρῷ λοφίσκῳ, ὑψουμένη ἐν
μέσῳ μακρᾶς κοιλάδος, ἥτις ἐκτείνεται ἀπ' ἀνατολῶν
πρὸς δυσμᾶς.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου φύλλου)

III

Οἱ ὑπὸ τὸν Φραγκικὸν ζυγὸν διατελοῦντες Ἕλληνας
οὐδέποτε ἔπαυσαν ἀγαπῶντες τὴν πατρίδα των καὶ τρέ-
φοντες τὰ ἱερώτερα αἰσθήματα ὑπὲρ αὐτῆς. Οἱ ἐν τῇ
Φραγκικῇ στρατῷ μάλιστα ὑπηρετοῦντες πολλὰς εἰς τοὺς
ὁμοεθνεῖς των προσέφερον ἐκδουλεύσεις.

Ὁ πατὴρ τῆς Ζαίρας Ἕλλην, ὑπηρετῶν ὡς ἀξιω-
ματικὸς ἐν τῇ Φραγκικῇ στρατῷ, πολλάκις ἐν τῇ πύργῳ
αὐτοῦ ἐφιλοξένησεν Ἕλληνας, θανασίμους ἐχθροὺς τῶν
Φράγκων. Μεταξὺ τούτων τῶν καταδιωκομένων ἀμειλί-
κτως ὑπὸ τῶν Φράγκων ἦτο καὶ εἰς νεανίας εἰκοσιπεν-
ταετῆς μῖξ τῶν ὀνομαστωτέρων οἰκογενειῶν τῆς νήσου
πρὸς ἣν ἄλλοτε ὁ πατὴρ τῆς Ζαίρας διέκειτο φιλικώτατα
καὶ πρὸς τὸν νέον τοῦτον, ὅστις ἦτο ὁ μόνος ἐναπολει-
πόμενος γόνος τῆς οἰκογενείας του, ἔτρεφε βαθεῖαν ἐκ-
τίμησιν καὶ δικαίως, διότι καίτοι οὗτος ἦτο ἀποκεκη-
ρυγμένος παρὰ τῶν Φράγκων, εἶχεν ἐκδικηθῆ ἄρκούντως
τὴν τυραννουμένην αὐτοῦ πατρίδα, τὸ δὲ ὄνομά του
ἐπροξένει τρόμον εἰς τοὺς Φράγκους.

Ὁ νέος οὗτος ἦτο γνωστὸς μόνον ὑπὸ τὸ πειρατικὸν
αὐτοῦ ὄνομα Κρητικὸς, διότι ἔφερε στολὴν Κρητὸς καὶ
ἦτο ἀρχηγὸς πειρατῶν Κρητῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας, μόλις δεκαεξαετῆς ἔφυγεν ἀπὸ
τὴν πατρίδα του Νάξον καὶ συνηνώθη μετὰ πειρατῶν
καὶ ἔκτοτε προσεπάθει νὰ κορέσῃ τὸ κατὰ τῶν Φράγκων
μῖσός του καὶ νὰ ἐκδικηθῇ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐξολοθρευθεῖ-
σαν οἰκογένειάν του.

Εἰκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἀνεκρύχθη ἀρχηγὸς ὑπὸ τῶν
συντρόφων του διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπι-
δείξει κατὰ τὰς συχνὰς συγκρούσεις πρὸς τοὺς Ἑνετοὺς
καὶ τὴν στρατηγικότητά του, σώσας τοὺς συντρόφους

του πολλάκις ἀπὸ βεβαίου κινδύνου, τέλος διὰ τὰς γνώ-
σεις του καὶ τὰς ἀρετάς του.

Γνωστὸς εἰς τοὺς πλείστους ἐγκρίτους Ἕλληνας συμ-
πατριώτας του, χάριν τοῦ ἐνδόξου ὀνόματός του, ἐτύγ-
χανε πάσης ὑποστηρίξεως παρ' αὐτῶν ἐν ὧραις ἀτυχη-
μάτων καὶ δυσπραγίας. Τὸ ἐπώνυμόν του τὸ πειρα-
τικὸν Κρητικὸς ἀπὸ τριῶν ἡδὴ ἐτῶν ἦτο γνωστότα-
τον ἐκπολλῶν θριάμβων κατὰ τῶν Ἑνετῶν καὶ Τούρκων.

Ὁ Κρητικὸς οὗτος ὁ τρομερὸς πειρατὴς τοῦ οὐοῦ
τὸ καθ' αὐτὸ ὄνομα ἦτο Ἀλέξανδρος, ἦτο παραστήμα-
τος ἐπιβλητικοῦ, με ἀνάστημα ὑψηλόν, ὀφθαλμοὺς καστα-
νοὺς σπινθηροβολοῦντας, καστανὴν κόμην καὶ ξανθὸν λε-
πτόν μύστακα. Ὅλος νεῦρα καὶ δύναμις. Ἐξησκημένος
παιδιόθεν εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ὀπλῶν, ἀνατράφεις ἐν τῇ
μέσῳ μυρίων περιπετειῶν, μυρίων κινδύνων καὶ σκληραγω-
γιῶν, ἦτο ἀθλητικώτατος. Ἐφάνετο ἀνώτερος τῶν γηί-
νων παθῶν. Ἡ σοβαρά του ὄψις καὶ τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ
μέτωπον ἐπρόδιδον μεγάλην ψυχὴν, διάνοιαν ἀφωτισμέ-
νην εἰς ἰδεώδη, εὐγενῆ προορισμόν. Ἐπολέμει πρῶτος
μεταξὺ τῶν συντρόφων του καὶ ἦτο αὐτὸς τὸ ὑπόδειγμα
τῆς ἀνδρείας. Καίτοι νεώτατος, ἦτο ἀρχηγὸς καὶ διδά-
σκαλος πολλῶν μεσηλικῶν καὶ ἐζήτει νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς
τούτους τὸ δίκαιον μῖσος κατὰ τῶν κατακτητῶν τῆς
πατρίδος των. Ἐφάνετο δὲ ὅτι δὲν ἐγνώριζεν εἰσέτι τὴν
γυναῖκα.

Πόσαι καὶ πόσαι καλλοναὶ δὲν εἶχον περιέλθει εἰς
χεῖράς του ; Ποσα ὄργια οἱ σύντροφοί του διέπραττον ;

Αὐτὸς ὑπέρτερός των δὲν κατήρχετο μέχρις αὐτῶν
τῶν κτηνώδων. Διὰ τοῦτο ἐκίνει ἐπὶ μᾶλλον τὸν θαυ-
μασμόν τῶν συντρόφων του.

Ἠγάπα τὴν μονότητα. Ἐσυναναστρέφετο με τοὺς
πειρατὰς καὶ ἤρχετο εἰς ἐκτενεῖς μετ' αὐτῶν ὀμιλίας,
ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀποφασίσῃ περὶ τίνος μεγάλου ἐπιχει-
ρήματος, ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀποφασίσωσι περὶ τοῦ σχε-
διοῦ τῆς ἀναμενομένης αὐτοὺς μάχης. Οὐχ ἦττον δὲν
ἐχρηκτριζετο διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν συντρόφων του ὡς
ὑπερήφανος καὶ ἰδιότροπος ἐγωιστής. Ἐγνώριζε κάλ-
λιστα νὰ διευθύνῃ καὶ νὰ ὑποτάσσῃ τὰ χυδαῖα ἐκεῖνα
πνεύμακα, τῶν ὁποίων κυρία ἀπόλαυσις ἦτο ἡ νίκη καὶ
τὰ λάφυρα, ἡ ἀνυπότακτος, κτηνώδης, αὐτῶν ζωή.

Ὡς εἵπομεν προηγουμένως ὁ Κρητικὸς ἠγαπᾶτο
καὶ ἐξετιμᾶτο ὑπὸ πολλῶν ἑλληνικῶν οἰκῶν. Πολλάκις
εἰσήρχετο κρυπτόμενος ὑπὸ ψευδώνυμον καὶ μετρηφί-
σμένος εἰς τὰς πόλεις καὶ ἐνδιαίτατο εἰς οἶκους φιλικούς
καὶ ἐκεῖθεν παρηκολούθει τὰς βλέψεις τῶν κυριάρχων
Φράγκων. Καὶ ἀκριβῶς ὁ ἔρωσ αὐτοῦ πρὸς τὴν Ζαίραν
χρεωστεῖται εἰς μακρὰν αὐτοῦ διαμονὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐ-
τῆς. Κρυπτόμενος ὑπὸ τὸ ἔνδυμα χωρικοῦ εἶχε γνωρί-
σῃ τὴν ὠραίαν ἐκείνην κόρην καὶ μετὰ μεγάλης θλίψεως
ἐγένετο μάρτυς πολλάκις τῶν ἐρωτικῶν πολιορκιῶν τῆς
Ζαίρας ὑπὸ τόσων καὶ τόσων εὐγενῶν σπαθοφόρων Φράγ-
κων. Καὶ μόνον ὅταν τῷ ἐδόθη εὐκαιρία εἰς τοὺς προ-
κηρυχθέντας τότε ἱππικούς ἀγῶνας νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἰκα-
νότητά του καὶ νὰ ἀνακηρυχθῇ νικητὴς, τότε μόνον ἐ-
τολμῆσε νὰ ἐκμυστηρευθῇ τὴν λατρείαν του πρὸς ἐκεῖ-
νην καὶ νὰ τὴν κατακτήσῃ ἐξ ὀλοκλήρου, χωρὶς ποτὲ κα-
νεῖς νὰ μαντεύσῃ ἢ νὰ ὑποπτευθῇ τοῦτο.

Κυρία θρησκεία τῆς Ζαίρας καὶ τοῦ πειρατοῦ ἦτο ὁ
ἔρωσ. Ἀλλὰ μήπως ὁ ἔρωσ δὲν εἶνε καὶ οὗτος θρησκεία
ὅταν εἶνε πιστός, ἀληθής ; Αὕτη ἡ πρόσφαυσις τῶν ἐπι-
δερμίδων, ὡς θὰ ἔλεγεν ὕλιστής τις, ἡ ἐνωσις τῶν ψυ-
χῶν, ἡ πλάνη δύο διανοιῶν, αὕτη ἡ θεία ἀποστολή, ὁ
νόμος τῆς φύσεως, ὁ ἔρωσ, εἶνε μέγας, αἰώνιος, ὅταν
γνωρίζῃ νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν του καὶ καθιερόνῃ εἰς

αὐτὴν πίστιν καὶ ἀποσίωσιν. Τότε οὗτος ὁ ἔρως, ἡ μα-
νία, ἡ πλάνη, πρᾶγμα ἀείποτε γλυκύ, ἔχει τὴν ἀξίωσιν
νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἐκλογὴν καὶ προτίμησιν μεταξύ αὐτοῦ
καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου. Τότε ἀποβαίνει αἰώνιος καὶ τὰ
δεσμά του οὔτε αὐτὸς ὁ θάνατος ἴσως δύναται νὰ διαρ-
ρήξῃ. Τότε εἶνε ἀληθής, ἄπειρος. Εἶνε μυστήριον πλέον
ἀνερμήνευτον. Οὐδεὶς ὁρισμὸς δύναται νὰ τῷ ἀποδοθῇ.

Τοιοῦτος ἔρως ἔφλεγε τὰς καρδίας τῆς Ζαΐρας καὶ
τοῦ Ἀλεξάνδρου. Αἱ ψυχαὶ των ἐνηγκαλισμέναι ἐπλα-
νῶντο εἰς πέλαιος ἡδονῶν. Κόρος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπέλ-
θῃ εἰς τὴν εὐτυχίαν των, διότι ἔζων κερωρισμένοι καὶ
ὁ ἔρως των ἦτο μυστικός. Τὸν ἐγνώριζον μόνον αὐτοί, ὁ
Θεὸς καὶ τὰ ἄστρα. Ὁ ἔρως των ἦτο ἀστὴρ ἀνατέλλων
καὶ δύων, καὶ τοῦ ὁποίου ἀνατολὴ μὲν ἦτο ἐκάστη αὐ-
τῶν συνάντησις καὶ δύσις ἕκαστος αὐτῶν ἀποχωρισμός.

IV

Ἡ πρωὶνὴ ὁμίχλη ἀποκρύπτει τὴν μικρὰν καὶ βρα-
χὴν νῆσον τῶν πειρατῶν. Ἐκεῖ δὲν ἀντηχεῖ τὸ ἥσμα
τῶν πτηνῶν χαιρετίζον τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ
ἡλίου. Ἐκεῖ οὔτε ἄνθος οὔτε χόρτον σχεδὸν φύεται,
ἐκτὸς ὀλίγων σχοίνων ἐπὶ τῶν ρωγμῶν ἀποκρήμνων βρά-
χων. Ἡ πειρατικὴ αὕτη νῆσος εἶνε ἀγρία, ὅπως οἱ αἰ-
μοχαρεῖς αὐτῆς κάτοικοι. Ὁ κόραξ καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν
πτηνῶν ἀετὸς ἐπὶ τῶν ἀπορρώγων βράχων στήνουν τὰς
φωλεὰς αὐτῶν, ὅπως εἰς τὰ βαθέα τῶν βράχων σπηλιώ-
ματα, οἱ πειραταὶ τὰς κατοικίας αὐτῶν ἔχουσιν. Ὅταν
ὁ πειρατὴς ἐπιστρέφει νικητής, ἐκεῖ πανηγυρίζει τὴν
ἐπιτυχίαν τοῦ ὀργιάζων παραφόρου. Καὶ ἄλλοτε ὅταν
εἶνε ἔρημα τὰ ὑγρὰ ταῦτα κατοικήματα, ἐντὸς αὐτῶν
δὲν ἀντηχεῖ ἢ τὸ ἀποστάζον ὕδωρ τῶν ἄνωθεν ποικίλων
σταλακτιτῶν καὶ ὁ στεναγμὸς ἀθλίου τινὸς αἰχμαλώτου
ἐγκαταλειφθέντος ἐκεῖ εἰς τὴν τύχην. Ὁ θαλασσοπόρος
ὁ γνωρίζων τὴν νῆσον ταύτην διερχόμενος ἔξωθεν τῆς
καταλαμβάνεται ὑπὸ φρίκης, σταυροκοπεῖται ἐπικαλού-
μενος τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ὁ φόβος δὲν εἶνε δι'
ὅλους. Οἱ πειραταὶ ἔχουν πολλοὺς φίλους, καθὼς καὶ
πολλοὺς ἐχθρούς. Ὁ κυρίαρχος Φράγκος καὶ ὁ φοβερός
Τουρκομάνος καταλαμβάνεται ὑπὸ πανικοῦ εἰς μόνον
τὴν ἐμφάνισιν τῶν πειρατικῶν πλοίων τοῦ «Κρητικοῦ». Πολλὰκις εἶδον τοὺς ἀδίκως ἀποκτηθέντας θησαυροὺς
των περιερχομένων εἰς τὰς χεῖρας τῶν πειρατῶν καὶ τὰ
πλοῖα των κατακκιόμενα ἢ βυθιζόμενα.

Ἡ πρωὶνὴ ὁμίχλη διασκεδάννυται καὶ λάμπουν οἱ
γυμνοὶ τῆς νήσου βράχοι ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας. Εἰς
τὸν μικρὸν τῆς νήσου ταύτης ὄρμον εἶνε ἡκυροβολημένα
δύο πλοῖα. Ἀνῆκουν εἰς τοὺς πειρατὰς καὶ εἶνε ἔτοιμα
πρὸς ἀπόπλουν. Ταχέως ἀναπετάννυνται τὰ λευκὰ των
ἱστία καὶ μετ' ὀλίγον ταχέως διασχίζουν τὴν βαθυκύα-
νον θάλασσαν ὑπὸ τὴν οὐρίον πρωὶνὴν αὔραν. Ἀλλοῖμο-
νον εἰς τὸ πρῶτον ἐχθρικὸν πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἤθελον
συναντήσῃ. Οὔτε οἱ θρῆνοι τῶν μητέρων οὔτε αἱ παρα-
κλήσεις καὶ τὰ δάκρυα τῶν παρθένων οὔτε αἱ ἀπειλαὶ
τῶν ἀνδρῶν οὔτε ἄλλο τι θὰ ἠδύνατο νὰ κινήσῃ τὸν
οἶκτον τῶν λιθίνων ἐκείνων καρδιῶν. Οὗτοι πρότερον εἶ-
δον τὴν πατρίδα των καταλαμβανομένην ὑπὸ ξένων ἐπι-
δρομῶν, τὰς περιουσίας αὐτῶν ἀδίκως διαρπαζομένας,
τὰς γυναῖκας καὶ ἀδελφὰς αὐτῶν αἰσχροῦς ἀτιμαζομένας,
τοὺς ἀσθενεῖς αὐτῶν γονεῖς ἀπλάγχυνος σφαζομένους, τοὺς
ναοὺς βεβηλουμένους, καὶ δὲν πιστεύουν πλέον τῶν ἄλλων
τὰς θλίψεις μεγαλειτέρας τῶν ἰδικῶν των καὶ δὲν ἐμπνέ-
ονται κυρίως ὑπὸ οὐδενὸς ἄλλου αἰσθήματος ἢ τῆς ἐκδι-
κῆσεως. Ἀποδίδουσιν ἴσα εἰς τοὺς ἐχθρούς των καὶ με-

γαλειτέρα κακὰ. Ἐσυνήθησαν εἰς τὸ ἐγκλημα καὶ ἡ καρ-
δία των ἐσκληρύνθη καὶ οὐδὲν αἰσθημα τὴν συγκινεῖ ἐκ-
τὸς τῶν ἀκολάστων παθῶν καὶ τῆς λυσσώδους ἐκδικήσεως.

Ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ ὀρίζοντος τοῦ κατέναντι τῆς πει-
ρατικῆς νήσου διακρίνεται μέλαν τι σημεῖον, εἶνε πλοῖον.
Τὰ δύο πειρατικὰ πλοῖα τὸ παρατήρησιν καὶ διευθύνονται
ἐν τάχει πρὸς αὐτό. Τὸ πλοῖον τοῦτο εἶνε πειρατικόν.
Τὸ σύνθημα ἀντηλλάγη. Αἱ καρδίαι ὄλων σκιρτῶσιν ἀπὸ
χαράν. Εἶνε τὸ πλοῖον τοῦ ἀρχηγῶ των. Τὸ αἷμα αὐτῶν
ἀναβράζει. Ἀνταλλάσσονται παντοῖοι χαιρετισμοὶ μετὰ
τῶν βχναυστέρων ὕβρεων ἀναμινγνόμενοι. Φωναὶ καὶ
ἐπευφημίαι ἐκρήγνυνται καὶ ἐκ τῶν τριῶν πλοίων, μυρίαι
προσωνυμῖαι. Ἐρωτῶσι τοὺς ἐν τῷ καταφθάνοντι πλοῖῳ
διὰ τὸ πλοῦσιον κούρσευμά των, τὸ ὁποῖον εὐφραίνει τὰς
καρδίας των.

Καὶ τὰ τρία ὁμοῦ πλοῖα διευθύνονται εἰς τὴν μικρὰν
τῶν νήσον. Ἐκεῖ θὰ διανεμηθῶσι τὴν πλουσίαν λείαν τοῦ
ἀφ' ἑθέντος πλοίου, τοὺς ἀρπαγέντας θησαυροὺς καὶ τὰς
ῥαίας.

Ἀποβιβάζονται οἱ πειραταὶ καὶ μεταφέρουν εἰς τὰ
σπηλαία των τὴν λείαν των. Αἰχμάλωτοι δούλοι καὶ κύ-
ριοι ἦσαν ἀναμίξ. Ἐκεῖ διακρίνει τις τὴν εὐγενῆ ξένην
δέσποιναν, προσεδεδεμένην εἰς τὴν χεῖρα ἀθλιας δούλης.
Ἐκεῖ ἀνατολίτις μωαμεθανή, ἀληθὲς οὐρὶ τοῦ παραδεί-
σου, κλίνει τὴν περίλυπον αὐτῆς κεφαλὴν, ὡς ἀρνίον ὑπὸ
τὴν μάχαιραν τοῦ δημίου. Αἱ ἄβραι αὗται ὑπάρξεις αἰ-
σθάνονται ἐπ' αὐτῶν τὰς βχναύσους χεῖρας τῶν πειρα-
τῶν ὁποίων τὰ λάγνα βλέμματα ὁμοιάζουν τῆς τί-
γρεως καὶ φρίκη διατρέχει τὸ ἀσθενὲς των σώμα. Τὰ
γόνατά των κάμπτονται, οἱ ὀφθαλμοὶ των κλείονται πρὸ
τῆς ἀναμενούσης αὐτὰς ἀτιμώσεως καὶ τὰ δάκρυά των,
καὶ αἱ λυποθυμίαι των δὲν τελειοῦν εὐκόλως. Πόσαι
τῶν ῥαίων ἐκείνων θὰ ἐκαταρῶντο τὴν καλλονὴν των
διὰ τὴν ὁποίαν ἄλλοτε τόσῳ ὑπερηφανεύοντο, εὐχόμεναι
νὰ ἦσαν τόσῳ ἄσχημαι, ὥστε νὰ ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσωσι
τὴν ἀηδίαν εἰς τὰ τέρατα ἐκεῖνα. Πόσα πυρῶδη, πλήρη
ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως ὄμματα ἔμμελλον ὡς ὕβρεις νὰ
ἐγερθῶσι πρὸς τὸν οὐρανὸν διὰ πρῶτην φορὰν ἴσως τοιου-
τιτρόπως, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἡ κατάνυξις καὶ ἡ προσευχή,
γαλήνια πρὸς ἐκεῖνον ὕψωνον! Πόσαι τῶν ἀθλίων ἐκείνων
ὑπάρξεις δὲν θὰ προετίμων μυριάκις τὸν θάνατον. Ἀν
οἱ αἰχμάλωτοι ἐλάτρευον τὸν παντοδύναμον, οἱ πειραταὶ
εἶχον τὸν διάβολον, ὅστις ὤφειλε νὰ ἱκανοποιῇ μέχρι κό-
ρου τὰς ἀγρίας αὐτῶν ἐπιθυμίας.

Εἶνε ἡδὴ νύξ, καὶ τὰ ἄστρα λάμπουν ζωηρῶς.
Ἐκ τῶν πειρατικῶν σπηλαίων δὲν ἀντηχεῖ ὁ θόρυβος τῆς
κραυγῆς. Ποῦ καὶ ποῦ ἀντηχεῖ ὁ κρότος κυπέλλων μαρ-
τυρῶν ὅτι ὑφίσταται εἰσέτι ἡ τελετή. Τὸ κύμα βαρύνχον
συντρίβεται μετὰ πατάγου ἐπὶ τῆς ἐρημικῆς βραχίδος
τῆς νήσου ἀκτῆς καὶ οἱ βράχοι βοῶσιν.

Ἐκεῖ, πέραν μακρὰν τοῦ σπηλαίου ἐπὶ τῆς κορυφῆς
ὁμαλοῦ βράχου φαίνεται σκιά τις, ἀπὸ καιροῦ εἰς και-
ρὸν κινουμένη. Εἶνε ἀνθρωπος κατεχόμενος ὑπὸ σκέψεων
πολλῶν ζητῶν τὴν σιγὴν καὶ τὴν ἐρημίαν τῆς νυκτός. Ἐ-
φερε περικνημίδας, ἐπενδύτην, μακρὸν ζῆφος καὶ ἐγγει-
ρίδιον. Ἦτο ἐκεῖ ἐπὶ ὥρας ὁ ἀρχηγὸς τῶν πειρατῶν ὁ
Κρητικός, ὅστις νηφάλιος καὶ σκεπτικός ἐμελέτα πολλὰ
σχέδια ἐν τῇ μονότητι τοῦ πρὸς ἀποφυγὴν κινδύνου προ-
σεχοῦς. Ἐφαίνετο ὥστε παρυστάμενος μάρτυς ἀοράτων
σκηνῶν. Τὰ χεῖλη του ἐκινεῖτο μυστηριωδῶς καὶ ἀνῆρ-
χοντο ἀναρθροὶ λόγοι. Ὅταν τὸ βλέμμα προσήλου ἐπὶ
τοῦ οὐρανοῦ ἐνόμιζε τις, ὅτι ἐξήτει ν' ἀνένιση κατ' ὄψιν
τὸν πλάστην. Τὸ βλέμμα του εἶχε λάμψιν ἀλλόκοτον.

Ἦδη κλίνει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν γονάτων του κα-

θήμενος ἐπὶ βράχου, σφίγγει αὐτὴν δι' ἀμφοτέρων, ὥσάν νὰ ἐπρόκειτο νὰ διαρρηχθῇ καὶ προσπαθεῖ νὰ πνίξῃ ἀκούσιον στεναγμόν. "Ἦθελον ὠχριάσει ἐξ αἰσχύνης ἂν ἔβλεπον αὐτὸν οἱ σύντροφοί του οὕτω κεκλιμένον ἀπελπιν. 'Εν τῇ ἐξάψει του καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ μυστηριώδει ὥρᾳ τῆς νυκτὸς διέφυγε τῶν χειλέων του μία λέξις, τὸ ὄνομα τῆς Ζαίρας.

Ἡ Ζαίρα ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῶν σκέψεων του. Ἡ Ζαίρα ἐκινδύνευεν, ἀφοῦ ἐκινδύνευεν ἡ πατρίς αὐτῆς. Εἶχον πρὸ ὀλίγου ἀναφανῆ φοβεροὶ πειραταί, ἀπειράριθμοι ἐπιδρομεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐμελλον νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῆς Νάξου καὶ ἐμελλον νὰ ἐρημώσουν αὐτήν. Οὗτοι ἦσαν οἱ Τουρκομάνοι. Ἐγνώριζεν ὁ 'Αλέξανδρος τὴν ἀπανθρωπίαν καὶ βαρβαρότητα των. Ἡσθάνετο φοιρίασιν ὁ αἰμοχαρὴς ἐκδικητὴς ἀναλογιζόμενος τὴν θέσιν τῆς πατρίδος του καὶ τῆς Ζαίρας. Ἐσκέπτετο ὅτι δὲν ὤφειλεν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἀφήσῃ ἀνυπερασπίστους τὰς δύο αὐτοῦ θεότητας. Πῶς ἡδύνατο νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν Ζαίραν ὅμως, ἡ ὁποία θὰ ἦτο ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Φράγκων, καθὼς ὁ πατὴρ τῆς Φράγκος ἀξιώματικὸς, ἐνῷ οὐδεμίαν εἶχεν εἰς κανένα ἐμπιστοσύνην; Ὁ πατὴρ τῆς οὐδέποτε θὰ ἤκουε τὰς συμβουλὰς καὶ τὰ σχέδια ἐνὸς πειρατοῦ. Καὶ ἦτο τόσῳ αὐστηρὸς. Πῶς θὰ τῷ ὠμίλει περὶ τῆς Ζαίρας; Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ τὴν ἀποσπᾷ καὶ ἐκ τῶν πατρικῶν χειρῶν. Τοιαῦται ἦσαν αἱ ὁδونهραὶ σκέψεις του εἰς τὰς ὁποίας ἔβλεπε τὸ ἀδιέξοδον τῶν ὑποθέσεων του.

Ἡ μεγάλη αὐτοῦ φαντασία παρίστα τὴν Ζαίραν ὀδηγούμενην ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰ πλοῖα του, ἀλλὰ θρηνοῦσαν συνάμα διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ ἄλλοτε παρίστα αὐτὴν δέσμιον συρομένην αἰσχροῦς ὑπὸ ἀγρίων Τουρκομάνων, ὅπως χρησιμεύει ὄργανον τῶν ὀρεξεῶν των καὶ αὐτὸν ματαίως μαχόμενον μετὰ τῶν τεθραυσμένων πλοίων του κατὰ τῶν πολυαρίθμων ἐπιδρομῶν.

Καὶ τότε ἀνεπήδα ἑξαλλος ὥσάν νὰ ἦτο ἀλήθεια ἡ φαντασιοπληξία του. Συνήρχετο πάλιν καὶ συναισθανόμενος τὸ σφρίγος τῆς νεότητός του, τὸ μέγεθος τοῦ ἔρωτός του, καὶ τὸ ἔνδοξον ὀνόματός του, ἔρριπτεν ἀπειλητικὰ βλέμματα περὶξ αὐτοῦ ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἔτρεμον καὶ αὐτοὶ οἱ βράχοι ἂν εἶχον ψυχήν. Κατόπιν ἐφαίνετο κατευναζόμενος καὶ σχεδὸν ἐφιλοσόφει. Ἐβυθίζετο εἰς τὰ μεγαλείτερα καὶ ἄλλα προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητος καὶ κατέληγεν εἰς ὀλέθρια ἀπελπιστικά, ἀθεϊστικά συμπεράσματα. Ἐβυθίζετο εἰς τὰ ζητήματα ἐκεῖνα ἅτινα προβάλλουν τὴν ἀγνοίαν καὶ ὁμοιάζουν τὴν ἀχανῆ ἄβυσσον, τὴν ἀνεξερεύνητον ὑπὸ τῆς ἀσθενοῦς ἀκτίνος τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ τῶν ὁποίων προτιμᾷ τις τὴν κλίσιν τῆς καρδίας καὶ τὴν τυφλὴν ὑπακοήν.

Ἐν τοιαύτῃ παραζάλῃ νοὸς καὶ καρδίας διήλθε σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν νύκτα μεμονωμένος ἐπὶ τοῦ βράχου, καὶ ὅτε ἡ αὐγὴ ἔστειλε τὰς πρώτας αὐτῆς ἀκτίνας κατήρχετο ὁ πειρατὴς ἐκεῖθεν ἀποστρέφων ἀπ' αὐτῶν μετ' εἰδυγείας τὸ πρόσωπον. Τοσοῦτον ἦτο ἡ καρδία του πλήρης ἀπελπισίας.

Καὶ πάλιν νύξ, ὁ οὐρανὸς πολυάστερος, ἄλλος πολυέλαιος θαυμάσιος, πρὸς τὸν ὅποιον ὑψόνων τις τὸ βλέμμα αἰσθάνεται τὸ πνεῦμα του μεταρσιούμενον πρὸ τῶν ἀπείρων ἐκείνων φωτοβόλων κόσμων ἐν ἀρμονίᾳ διακειμένων. Αἰσθάνεται τις ἐνώπιόν του τὸ μεγαλεῖον τοῦ δημιουργοῦ καὶ τὴν σμικρότητά του. Αἰσθάνεται τὰ γόνατά του καμπτόμενα πρὸς λατρείαν.

Ἐν τῷ μυχῷ τῆς πειρατικῆς νήσου λάμπουν φῶτα τινα καὶ ἐκεῖ ὅπου χθὲς θόρυβος καὶ βοή κραιταλοῦντος πλήθους ἀντήχει, ἤδη βασιλεύει σιγὴ μυστηριώδης δια-

κοπτομένη ὑπὸ τοῦ κρότου ἀνασυρομένων ἀλύσεων καὶ ἐπιτακτικῶν διαταγῶν τῶν πλοιάρχων. Μόνον ἐντὸς τῶν πλοίων πρκατηρεῖται κίνησις, τὰ δὲ σπηλαιὰ των μένουν σιωπηλά. Ἦδη τὰ πλοῖα εἶνε ἑτοιμα. Τὰ ἱστία των εἶνε ἀναπεταμένα εἰς τὸν νυκτερινὸν ἄνεμον καὶ ἐκκινουσι τὸ ἐν μετὰ ὁ ἄλλο τὴν αὐτὴν ἀκολουθοῦντα διεύθυνσιν.

Τὸ μεσονύκτιον οἱ πειραταὶ ὤφειλον νὰ εὐρίσκωνται εἰς ὠρισμένον μέρος ἀναμένοντες τὴν δίοδον τοῦ ἐχθροῦ. Κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐμελλον οἱ Τουρκομάνοι νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῆς Νάξου. Ὁ 'Αλέξανδρος ἔσπευδε νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν πατρίδα του καὶ τὴν Ζαίραν. Τὰ τρία πειρατικὰ πλοῖα ἐκρύβησαν εἰς ἀπόκρυφόν τινα ὄρμον ἀπέχοντα τοῦ λιμένος τῆς Νάξου καὶ ἐκεῖθεν ἀνέμενον τὴν δίοδον τοῦ στόλου τῶν ἐπιδρομῶν. Δὲν παρῆλθε πολλὴ ὥρα ἀπὸ τῆς ἀφίξεως ἐκεῖ τῶν πειρατικῶν πλοίων, ὅτε ἐφάνησαν ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ ὀρίζοντος τῆς νυκτὸς μικρὰ φῶτα κινούμενα. Ἦσαν τὰ πλοῖα τῶν τουρκομάνων. Οἱ πειραταὶ παρατηροῦν μακρόθεν τὴν παρελάσιν τῶν πλοίων τῶν συναδελφῶν ἐχθρῶν των καὶ φέρουσιν ἐξ ἐνστίκτου τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους. Ὁσφοραίνοντο τὸ αἷμα, ἀλλὰ οὐδεμία διαταγὴ πρὸς ἐπιθεσιν τοῖς ἐδίδετο. Ὁ στόλος διέρχεται πάντοτε ἐμπρὸς των, ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς τῶν πειρατῶν ἀκίνητε οὐχὶ ἐκ δειλίας, ἀλλ' ἄλλο σχέδιον ἐφαίνετο ὅτι συνέλαβεν.

V

Ἡ πόλις τῆς Νάξου ἐντὸς τοῦ φρουρίου τὴν ἐσπέραν ἐκείνην παρεῖχεν ἀσυνήθη θέαν πανηγυρικὴν. Ἦτο κατὰ φῶτος καὶ πανταχόθεν ἀντήχουν φωναὶ χαρᾶς, ἄσματα βακχικὰ καὶ χοροὶ βαρύγδουποι. Ἦτο ἡμέρα τῶν ἀποκρίων. Οἱ ἐπιδρομεῖς ἐγνώριζον τοῦτο καὶ εἶχον ἐκλέξει αὐτήν, ὡς τὴν καταλληλοτέραν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σχεδίου των. Ὅλοι ἀνεξαίρετως μικροὶ καὶ μεγάλοι διεσκέδαζον καὶ ἦτο ἡ βασιλεῖα τῶν γελῶτων καὶ τῆς μέθης.

Δὲν ἦτο πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἡμέρα τελετῆς καὶ χαρᾶς ἐμελλε νὰ μεταβληθῇ εἰς ἡμέραν θρήνων καὶ δακρύων, καταστροφῆς καὶ ἐρημώσεως.

Ὁ πύργος τῆς Ζαίρας διακρίνεται καὶ οὗτος ἐκ τῆς πλημμύρας τῶν φῶτων καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ συνδαιτυμόνων. Μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων φῶτων τῆς νυκτὸς ἐκείνης λάμπει καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου τῆς Ζαίρας ζωηρῶς ὁ ἀκοίμητος φανὸς τοῦ ἔρωτος, ἡ ἐλπίς, τὸ θάρρος τοῦ πειρατοῦ. Εἶχε γλώσσαν καὶ φωνὴν τὸ φῶς ἐκεῖνο διὰ τὸν 'Αλέξανδρον. Ὅταν τὸν χεῖμῶνα καθ' ἣν ὥραν ἐμυκάτο ὁ κεραυνὸς καὶ ἐμάχοντο τὰ στοιχεῖα καὶ δὲν ἔλαμπον τὰ ἄστρα, ὅταν ἠτένιζε τὸν προφυλασσόμενον ἐκείνον φανόν, νὰ λάμπῃ ἐν τῷ μέσῳ τόσῳ κακῶν, ἐφ' ἡντάζετο τὸν ἔρωτά του ἀνώτερον παντὸς κινδύνου, ἀκατανίκητον, ἀκατάβλητον. Καὶ ὅτε ἠτένιζεν αὐτὸν λάμποντα ἐν τῷ μέσῳ πολυαρίθμων ἄλλων φῶτων χαρᾶς καὶ γελῶτων, ἐθεώρει αὐτὸν ἀνώτερον πάσης χαρᾶς, πάσης τρυφῆς, παντὸς πλοῦτου.

Ἡ Ζαίρα εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ φαιδρᾶς ἐκλεκτῆς συναναστροφῆς λάμπουσα ἐξ ὠραιότητος καὶ πολυτελείας. Εἶνε πλήρης ζωῆς καὶ τὸ ἄσμά της ἀντηχεῖ φαιδρόν, πλήρες ἐλπίδων καὶ ἔρωτος. Μεταξὺ τόσων ἄλλων νεανίδων διαπρέπει καὶ μεταξὺ τῶν περιστοιχίζόντων νέων εὐγενῶν πολλοὶ τὴν προσβλέπουσι μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἔρωτος καὶ ἐκ τῶν χειλέων των εἶνε ἑτοιμοὶ νὰ ἀντηχήσουν οἱ θερμότεροι ὄρκοι, τὰ θερμότερα διαπειστήρια τῆς πρὸς αὐτὴν λατρείας των.

Καὶ ἐνῷ ὁ κόσμος ἐκραιπάλει καὶ ἡ πόλις ἀντήχει ἐκ φωνῶν, χαρᾶς καὶ ἄσματων, οἱ τουρκομάνοι ἤδη ἐξώθεν

τοῦ λιμένους ἀθορύβως συνηθορίζοντο. Προετιμάζοντο διὰ τὴν ἐπίθεσιν κατέστρωνον τὸ σχέδιον τῆς μάχης, ὑπελόγιζον τοὺς προβλεπομένους θριάμβους τῶν ἀρπαγῶν των καὶ ὠρρίζοντο διὰ τὰς ὁμοιότητας, τὰς ὁποίας ἐμελλον νὰ διαπραξῶσι κατὰ τῶν θυμάτων αὐτῶν πρὸς ἐκδίκησιν, κόρον καὶ φιλοδοξίαν.

Ἦτο μεσονύκτιον καὶ ὁ θόρυβος, τὰ φῶτα, τὰ ἔσματα, ἐξηκολούθουν ἐν τῇ πόλει. Αἶφνης ἤχος ὄξυς, διαπεραστικός, ἀλλόκοτος, ἐπληξε τὴν ἀκοὴν τῶν συνδαιτυμόνων ἐντὸς τοῦ Πύργου τῆς Ζαΐρας, εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὁποίου ἠγέρθησαν ἀναμένοντες τὴν ἐπανάληψιν του, ὅπως δώσωσιν εἰς αὐτὸν ἐξήγησιν τινα.

Πρὶν ἢ ἡγῶ προφθάσῃ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν ἦχον τοῦ κέρατος, ἠκούσθη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ κλαγγὴ ὅπλων καὶ βήματα σπευδόντων ἀνδρῶν. Ἡ αἴθουσα τότε ἀνεστατώθη. Οἱ νέοι συνδαιτυμόνες τῶν ὁποίων πλείστοι ἦσαν Φράγχοι ἀξίωματικοὶ ἐζήτησαν τὰ ξίφη των.

Αἶφνης ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἐπῆδθη φοβερός πολέμιστος μετὰ γυνὸν τὸ ξίφος λέγων :

— Εἶμαι ὁ Κρητικός, ὁ πειρατής, ὁ ἐχθρός σας ! Οἱ σύντροφοί μου κάτωθεν μετὰ περιμένουσιν. Ἦλθον νὰ σᾶς εἰδοποιήσω, ὅτι ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν κινδυνεύει ἡ πόλις νὰ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀγρίων τουρκομένων, τῶν ὁποίων τὰ πλοῖα εὐρίσκονται ἤδη ἐξωθεν τοῦ λιμένος. Ἦλθον νὰ ὑπερασπίσω τὴν πατρίδα μου, νὰ τὴν σώσω. Ἀναγκάζομαι δὲ νὰ συμπολεμήσω μετ' ὑμῶν κατὰ τῶν τούρκων, ἂν θελήσητε, ὅχι διότι σᾶς ἀγαπῶ, ἀλλὰ διὰ νὰ σωθῇ ἡ πατρίς !

Εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων ἐκείνων εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ Κρητικοῦ σχεδὸν ὠχρίασαν. Ὁ πατὴρ τῆς Ζαΐρας ἀνεγνώρισε τὸν Ἀλέξανδρον καὶ διεβεβαίωσε τοὺς λοιποὺς περὶ τῆς ἀξιοπιστίας του καὶ ὅλοι τότε ὁμοῦ ἔτρεξαν νὰ ὀπισθώσιν καὶ ἐξέλθωσι πρὸς συνάντησιν τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐντὸς ὀλίγου ὁ πύργος ἦτο σχεδὸν ἔρημος ὁρμητικῶς κεκλεισμένος. Τὴν Ζαΐραν ὁ πατὴρ τῆς ὑπέθετεν εἰς τὰ δώματά της καὶ ἐν τῇ σπουδῇ αὐτοῦ. ἐνόμισεν ὅτι ἀσφαλὼς θὰ ἦτο κεκλεισμένη ἐν τῷ πύργῳ μένουσα. Ἀλλ' ἡ Ζαΐρα εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ πειρατής εἶχεν ὑπολογίσει τοὺς δυναμένους νὰ ἐπέλθωσι κυδύνους. Ἡ Ζαΐρα διέτρεχε κίνδυνον κατ' αὐτὸν καὶ ἐν αὐτῷ-τῷ πύργῳ, τὰ πλοῖα του ἠδύναντο νὰ τῇ παρέξωσι πλειοτέραν ἀσφάλειαν.

Γνωρίζων κάλλιστα καὶ τοὺς ἐλαχίστους διαδρόμους τοῦ πύργου ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε στείλει εἰς τὰ δώματα τῆς Ζαΐρας δύο τῶν συντρόφων του. Κατόπιν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πολύφωτον αἴθουσαν τοῦ πύργου. Ἡ Ζαΐρα τὸν ἀνεγνώρισε πάραυτα καὶ ἐν βλέμματι τῇ ἔδωκε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ σπουδαίου τινος. Ἀλλως τε ἦτο συνειθισμένη πλέον εἰς τὰ τοιαῦτα τεχνάσματα τοῦ πειρατοῦ, τοῦ μὴ δυναμένου ἐλευθέρως νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν πύργον τῆς. Τὴν φοβεράν ἐκείνην ἐσπέραν διὰ πρώτην φοράν ἡ Ζαΐρα ἄφινε τὸν πύργον τῆς ἔνδακρυς, διέσχίζε διὰ τελευταίαν ἴσως φοράν τὸν ὠραῖον τῆς κῆπον, τὸν μάρτυρα τῶν ὀρκων τοῦ ἔρωτός της, ἐν τῷ μέσῳ δύο πειρατῶν.

VI

Ἀλλάχ ! Ἀλλάχ !

Φωναὶ οὐρανομήκεις ἀντήχουν παντοῦ μυρίοστομοι. Οἱ δειλοὶ καταληφθέντες ὑπὸ πανικοῦ ἔτρεχον νὰ σωθῶσι μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδῶν ἐκτὸς τοῦ φρουρίου ἐπὶ τῶν ὀρέων, διότι τὸ φρούριον εἶχε κυριευθῇ ὑπὸ τῶν τουρκομένων, οἱ ὁποῖοι ὑπερεπήδησαν τὰ ὑψηλά του τεῖχη καὶ διήνοιξαν τὰς πύλας του. Οἱ δὲ ἀνδριστεροὶ ἐμά-

χοντο προσπαθοῦντες ν' ἀναστείλωσι τὸν χεῖμαρον τῶν ἀγρίων ἐκείνων στιφῶν.

Ὁ Ἀλέξανδρος μετ' ὀλίγων συντρόφων του καὶ τῶν ἐπιλέκτων Φράγκων ἐμάχετο εἰς τὰς πρώτας γραμμὰς κατὰ τῶν ἐπιδρομέων. Ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ ἀγῶνος, τῇ μέθῃ τοῦ αἵματος, εἶχε σχεδὸν λησμονήσει τὴν Ζαΐραν. Ὁ ἤχος τοῦ κέρατος τῶν συντρόφων του δὲν ἔφθανε τὴν ἀκοὴν τοῦ Κρητικοῦ, σθεννύμενος ὑπὸ τῶν ἀλαλαγμῶν τοῦ πολέμου καὶ τῆς κλαγγῆς τῶν ὅπλων καὶ δὲν ἤκουε καμμίαν φωνὴν ἐκεῖνος ἢ τὴν φωνὴν τῆς κινδυνεύουσας πατρίδος του.

Ἡ Ζαΐρα ἦτο ἀληθῆς Ἑλληνίς. Ἦτο γυνὴ μετὰ ἀνδρικὴν καρδίαν τόσῳ ὅσῳ καὶ τρυφεράν. Ἀλλ' εἰς τὴν θέσιν τῆς ἤθελε δεκάκις λιποθυμήσει, ἤθελεν ἐκπνεύσει. Ἡ Ζουλεΐκα, ἡ νύμφη τῆς Ἀβύδου, μία ἡρώς τοῦ Βύρωνος, ἐκπνέει εἰς τὸν πρῶτον κίνδυνον τῆς ζωῆς τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς Σελήμ. Ἡ Μεδώρα ἀποθνήσκει ἐκ λύπης μὴ ἐπαναβλέπουσα νὰ ἐπιστρέφῃ ταχέως ὁ Κορράδος τῆς

Ἀλλ' ἡ Ζαΐρα, σωστὴ Ἑλληνοπούλα ἀκολουθεῖ τὸν πειρατὴν ἀφόβως σχεδόν. Εἰσδύει πρὸς ἀνεύρεσίν του εἰς τὰς πρώτας γραμμὰς τοῦ νυκτερινοῦ ἐκείνου πολέμου.

Ἡ Ζαΐρα τὸν ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν καιομένων περὶ αὐτοῦ πυρσῶν. Μετὰ δυσκολίας συνεκρατήθη ὑπὸ τὸν πειρατὴν ζητοῦσα νὰ τὸν πλησιάσῃ. Μὲ ἰσχυράν καὶ τρομώδη φωνὴν τὸν ἐκάλεσεν. Ἀνεστάλη ἡ χεὶρ τοῦ τοῦ Κρητικοῦ εἰς τὸ κτύπημα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἔτοιμος νὰ καταφέρῃ.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ὁ φοβερώτερος δαίμων τῆς νυκτὸς ἐκείνης. Ἦτο σχεδὸν ἀγνώριστος ἡ μορφή του, πλήρης κόνεως, αἵματος καὶ ἰδρώτος. Ὅταν τὴν εἶδεν αἶφνης ἐφάνη ἐκπληττόμενος. Τὴν εἶχε λησμονήσει ἐν τῇ ἐξάψει τῆς φιλοπατρίας του, ἐν τῷ πυρετῷ τῆς παραζάλης τοῦ πολέμου. Τὴν εἶδε καὶ ἠσθάνθη ἀκούσιον φόβον δι' ἐκείνην. Ἡ Ζαΐρα μετ' ὀλίγων στηριζέει τὰ ἀσθενῆ βήματά της κλίνουσα ἐπὶ τοῦ αἰμοσταγούς, φοβεροῦ, βραχίονος τοῦ πειρατοῦ καὶ φέρεται ἐκτὸς τῆς πόλεως, μακρὰν τοῦ κινδύνου, ἀκολουθουμένη ἀπὸ τὴν συνοδείαν εὐαρίθμων πειρατῶν. Πολλοὶ τῶν πειρατῶν ἔμεινον μαχόμενοι ἀναπληροῦντες τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ἀρχηγοῦ των καὶ προσπαθοῦντες ν' ἀναδειχθῶσιν ἐφ' αὐτῷ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν γενναϊότητα.

Οἱ ἄγριοι ἐπιδρομεῖς μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἀκράτητοι εἶχον διεισδύσει παντοῦ. Εἰς ὀλίγιστα σημεία ἀνθίσταντο καρτερικῶς οἱ Φράγχοι. Ὁ Ἀλέξανδρος προέβλεπεν τὴν ἐπικράτησιν τῶν τούρκων καὶ συνέλαβεν ἄλλο σχέδιον πρὸς σωτηρίαν τῆς Ζαΐρας. Ἐκρίνεν ὅτι πᾶσα ἀντίστασις θὰ ἀπέβαινε ματαία. Τὸ σχέδιόν του ἦτο νὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς τὰ πλοῖα του μετὰ τῆς Ζαΐρας, ν' ἀποσυρθῇ τάχιστα ἀναμένων καταλληλοτέραν στιγμὴν πρὸς ἐκδίκησιν καὶ τιμωρίαν τῶν ἐπιδρομέων.

Ὁ Ἀλέξανδρος προσκαλεῖ διὰ τοῦ κέρατος τοὺς μαχημένους συντρόφους του. Εἰς τὸν ἦχον τοῦ κέρατος οἱ πειραταὶ ὑποχωροῦν πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτῶν πλείστοι Φράγχοι καὶ δεινὴ διεξάγεται μάχη παρὰ τὴν ἔρημον ἀκτὴν, ὅπου ἀνέμενον τὰ πειρατικὰ πλοῖα.

Ἡ Ζαΐρα ἀνευρίσκει ἐν τῷ μεταξύ τὸν πατέρα τῆς ἐξηντλημένον καὶ κατάκοπον καὶ ῥίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ὁ δυστυχὴς γέρον ἀδυνατεῖ νὰ πιστέσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀλλ' ὅτε ἀκούει τὴν φωνὴν τῆς δὲν δύναται πλέον νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Ἡ φιλόστοργος κόρη τὸν ἔρωτᾷ, τὸν ψηλαφεῖ μήπως εἶχε πληγωθῇ κατὰ τὴν μάχην, ἐνῶ ἐκεῖνος συνερχόμενος ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς του θέλει νὰ μάθῃ, διὰ μυρίων ἐρωτήσεων πῶς ἦ κόνη

του εύρισκετο εκεί. Ἐκείνη ἀπαντᾷ μόνον ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος τὴν εἶχε σώσει ἐκ τοῦ καταληφθέντος ὑπὸ τῶν Τούρκων πύργου.

Ἡ Ζαίρα παρακαλεῖ τὸν πατέρα τῆς νὰ ἐπιβιβασθῇ ἐπὶ τῶν πειρατικῶν πλοίων καὶ ἐκείνος εἰς τὴν πρότασιν τῆς ἐρυθριᾷ, πεισθεὶς περὶ τοῦ ἐρωτός τῆς πλέον πρὸς τὸν πειρατὴν τὴν ἀπωθεῖ βαναύσως.

Ὁ γέρον ἦτο ἀκαμπτος ὡς βράχος, ὡς σίδηρος. Τὸν Ἀλέξανδρον πειραθέντα νὰ τὸν ἰκετεύσῃ τὸν ἐξύβρισε σχεδὸν καὶ ἔκαμε τὸν ἀτρόμητον ἐκείνον ἀθλητὴν νὰ αἰσθανθῇ τὴν μεγαλειότητα τῆς θλίψιν.

Ἡ θλίψις ἡ αἰφνιδικὰ κατέβαλε τὸν πειρατὴν ὅσῳ οὐδ' αὐταὶ αἱ πληγαί. Ἐχαλαρώθη ἡ αἰμόφυρτος χαλυβδίνη χεὶρ του καὶ μόλις ἴστατο εἰς τοὺς πόδας του. Δὲν τὸν ἐμελλε πλέον οὔτε διὰ τὰ πλοῖα οὔτε διὰ τοὺς συντρόφους του οὔτε δι' ἑαυτὸν, εἶχε τὸ βλέμμα ἰκετευτικῶς προσηλωμένον ἐπὶ τῆς Ζαίρας. Πέριξ αὐτῶν ὁ ἀγὼν διεξήγετο λυσσαλέος. Ὁ Κρητικὸς, ἡ ψυχὴ τῶν πειρατῶν ἦτο ψυχρὸς, ἀπαθὲς θεατῆς. Ἡ Ζαίρα ἀνεγνώρισεν εἰς τὸ βλέμμα τοῦ Ἀλεξάνδρου ὅλην του τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὴν θλίψιν. Ἀποσπᾶται τότε τῶν πατρικῶν χειρῶν καὶ ἀποτεινομένη πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον λέγει:

— Ἐμπρός! Ἀλέξανδρε, φόνευσόν με διὰ νὰ μὴ πέσω εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων καὶ κατόπιν ἐκδίκησε τὸν θάνατόν μου καὶ ὑπεράσπισε μέχρι τελευταίας ρανίδος τὴν πατρίδα σου!

Ἡ πειρατὴς ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον δακρύων.

— Λοιπὸν ἀρνεῖσαι... Τότε ἂς φονευθῶ ἀπὸ χεῖρα ἐχθρικήν.

Με πῆσιν πτηνοῦ ἐρρίφθη πρὸς τὸ μέρος τῶν Τούρκων. Ἡ κόμη τῆς ἥδη εἶχε λυθῇ κατήρχετο ἄφθονος, κυματίζουσα ἐπὶ τῶν νῶτων τῆς καὶ ἡ Ζαίρα ἐπροχώρει με ὅψιν ἐξημμένην, με ἀπαστράπτοντας ὀφθαλμούς, με παρειὰς ζωηρῶς κεχρωματισμένας.

Οἱ ἐμπνευσμένοι λόγοι τῆς Ζαίρας καὶ ἡ τόλμη τῆς ἤλεκτρισαν τοὺς περὶ αὐτὴν καὶ τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις ἐρρίφθη κατόπιν τῆς, ἄνευ ἀσπίδος με γυμνὴν σπάθην. Οἱ σύντροφοι τοῦ πειρατοῦ οἱ ὅποιοι ἐγνώρισαν τὴν Ζαίραν εἰς τὴν νέαν αὐτῆς τόλμην ἐνεθουσιάσθησαν, ἡσθάνθησαν τὰς δυνάμεις τῶν διπλάσιαζομένων καὶ ὅλοι τὴν ἠκολούθησαν μακρόμενοι. Ὁ καθεὶς τῶν ἐρρίπτετο ὡς λέων πληγωμένος κατὰ τῶν θηρευτῶν αὐτοῦ. Ὁ πατὴρ τῆς ὤρμησε καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ὀλίγων Φράγκων μετὰ λύσσης κατὰ τῶν Τούρκων. Οἱ πολυάριθμοι ἐχθροὶ δὲν ἠδυνήθησαν τὴν φορὰν ταύτην ν' ἀντιστῶσιν καὶ κατελήφθησαν ὑπὸ πανικῷ καὶ διεσκορπίσθησαν, ὡς ἀγέλη προβάτων ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἐπήδησαν ἄγριοι λύκοι.

Οἱ πειραταὶ καὶ πάλιν ἐπέστρεφον πρὸς τὰ πλοῖα τῶν εύάριθμότερο· ὅμως, διότι κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἔπεσον πολλοὶ ἀνδρεῖοι ἐξ αὐτῶν καὶ ταχεῖα ἤρχισεν ἡ ἐπιβίβασις. Κατόπιν πολλῶν παρακλήσεων συγκατετέθη νὰ ἐπιβασθῇ κατὰκοπος ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀναμένουσα καὶ αὐτὸν ἐκεῖ μετ' ὀλίγον ἡ Ζαίρα.

Ὅλγαι δεκάδες ἀνδρῶν ἔμενον ἐπὶ τῆς ἀκτῆς μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Κρητικὸς ἔμενε μετὰ τῶν τελευταίων, ὅπως παραλάβῃ μετ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν πατέρα τῆς Ζαίρας.

Ἀλλ' αἰφνης ἐπέρχεται νέα θύελλα. Οἱ Τούρκοι, ἐπέπεσον αὖθις κατὰ τῶν ὀλίγων ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Τὰ πλοῖα ἀνεχώρουν καὶ οἱ πειραταὶ μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπεχώρουν πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, ὅπως διαφύγῃσι τοὺς ἐχθρούς.

Ὁ Ἀλέξανδρος παρ' ἐλπίδα ἔμενε μεταξὺ τῶν τε-

λευταίων καὶ ἤδη ἐκολύμβη, ὡς καὶ οἱ σύντροφοί του ὁπως σωθῶν εἰς τὰ πλοῖα τὰ ἀναχωροῦντα.

Ἡ Ζαίρα κύπτουσα ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου παρακολουθεῖ ἀγωνιώσα τὸν Ἀλέξανδρον. Εἶχεν κορυφωθῇ ἡ ἀγωνία τῆς ὅταν ἔβλεπεν αὐτὸν κολυμβῶντα πρὸς τὸ πλοῖον. Τὸ πλοῖον μόλις κινῆται. Οἱ ναῦται ρίπτουν σχοινίον πρὸς τὸν ἀρχηγόν των καὶ ἐνθαρρύνουν αὐτόν. Ἡ Ζαίρα κύπτει ὅσῳ δύναται πρὸς αὐτόν με τεταμένας χεῖρας καὶ τῷ ἀποτείνει μυρίους ἐνθαρρυντικούς λόγους. Ὑπὸ τοῦ λάμποντος ζωηρῶς ἑωσφόρου καὶ τοῦ ἀμβολοῦ φωτός τῆς ὑποφωσκούσης ἡμέρας ζητεῖ τὰ ὄμματα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ Ζαίρα. Ἐκείνος δρᾷττεται ἤδη τοῦ σχοινίου, ἀλλὰ ἐπιπλέει μόνον τῶν κυμάτων, ὡς νὰ μὴ σκέπηται ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ ἔχει οὗτος τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν Ζαίραν. Ἐκείνη ἐνόμισεν ὅτι τὸν ἤκουσεν νὰ στενάζῃ καὶ φωνὴ γοερὰ διαφεύγει τῶν χειλέων τῆς. Οἱ σύντροφοί του ἀνησυχοῦν καὶ εἶνε ἐτοιμοὶ νὰ ριφθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ Ζαίρα κύπτει ὅσῳ δύναται. Οἱ ὀφθαλμοὶ των συνηντήθησαν. Δεύτερος ἀντηχεῖ εἰς τὰ ὦτα τῆς εὐκρινὲς στεναγμός καὶ τὸ σχοινίον διαφεύγει τῶν δακτύλων του. Διὰ μίαν στιγμὴν οἱ ὀφθαλμοὶ του φαίνονται ζωηρότεροι, ἡ κεφαλὴ του ἀνορθοῦται ὑπερφάνως διὰ μίαν στιγμὴν καὶ κύπτει αὖθις εἰς τὰ κύματα. Ἡ Ζαίρα ἤκουσε τὸ ὄνομα τῆς προφερόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου μετὰ φωνῆς ἡμιθανοῦς καὶ αἰσθάνεται τότε μίαν δυνάμιν νὰ τὴν ὠθεῖ πρὸς αὐτόν. Με μίαν φωνὴν γοερὰν με τεταμένας τὰς χεῖρας ρίπτεται ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Αἱ λευκαὶ τῆς χεῖρες ρίπτονται πέριξ τοῦ λαιμοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὡς ἄλλοτε ἐν ταῖς ἐρωτικαῖς αὐτῶν διαχύσεσι. Μίαν στιγμὴν ἐφάνθησαν οὕτως ἐνηγκαλισμένοι καὶ τὸ σύμπλεγμα τῶν κτεθεισῶν βαρὺ ὡς μὴλυδος.

Ὁ Κρητικὸς κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τοῦ ἀποχωρισμοῦ τοῦ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς συνήντησε τὸν πατέρα τῆς Ζαίρας καὶ τὸν παρεκάλει νὰ ἐπιβιβασθῇ τῶν πλοίων του. Ἀλλ' ὁ κακὸς πατὴρ μανιώδης ἤδη διότι ἔμαθε τὴν ἀπαγωγὴν τῆς κόρης του, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως ἐβύθισε τὸ ξίφος του εἰς τὰ στήθη τοῦ ἀνδρείου πειρατοῦ.

Ἡ πληγὴ τοῦ πειρατοῦ δὲν εἶχε καταβάλλει τὴν γενναίαν του ψυχὴν μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν κολυμβῶν εύρίσκετο ὑπὸ τὸ πλοῖον του. Ὁ ἔρωτος καὶ ἡ ἀφοσίωσις του πρὸς τὴν Ζαίραν τῷ εἶχον δώσει τὴν ἰσχύν, νὰ κολυμβήσῃ μέχρις ἐκεῖ, ὅπως δι' ὑστάτην φορὰν ἀτενίσῃ αὐτὴν καὶ ἐνωθῇ μετ' ἐκείνης καὶ ἐν τῷ θανάτῳ αἰωνίως.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΩΜΑΙΙΚΗ ΚΛΕΨΙΑ

Σὲ γνωρίζω, σὲ γνωρίζω, πολυλάτρευτος θεότης,
σὲ γνωρίζει καὶ ὁ καθένας πειρασμένος πατριώτης,
σὲ γνωρίζω, Ρωμηοπούλα,
μὲ τὸ πύρινόν σου βλέμμα,
λέγεσαι κλεψιά, ρεμοῦλα
καὶ εἶσαι γνήσιόν μας θρέμμα
Κύτταξέ την, Περικλέτο, καὶ χαίρετα την καὶ σύ,
τὴν γνωρίζουν καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροὶ μας κολοσσοί,
χίλια χέρια φανερώνει,
χίλια πόδια φτερωτά,
— μετὰ τὰ πρῶτα τῆς σουφρόνης,
μετὰ τὰ δεύτερα πετᾷ.

Γεώργιος Σουρῆς.